



RAMON SOLSONA  
Disset pianos

*Proa*

RAMON SOLSONA

DISSET PIANOS

*Proa*

Proa  
A Tot Vent

Primera edició: febrer de 2019

© Ramon Solsona, 2019

Disseny de la coberta: Compañia  
Fotografia de la coberta: © Compañía

Drets exclusius d'aquesta edició:  
Raval Edicions SLU, Proa  
Diagonal, 662-664  
08034 Barcelona  
www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-748-7  
Dipòsit legal: B. 1.402-2019  
Composició: gama, sl

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre és cent per cent lliure de clor i està qualificat com a paper ecològic.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, [www.cedro.org](http://www.cedro.org)) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra ([www.conlicencia.com](http://www.conlicencia.com); 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

## EL SILENCI DELS PIANOS

D'ençà que el tapisser es va jubilar, la tapisseria era un punt de trobada. Mitja dotzena de vells es feien companyia en una tertúlia de llargs silencis i poca controvèrsia. S'asseien l'un al costat de l'altre de cara al carrer, eren la primera fila d'una obra de teatre que tenia com a únic argument la vida quotidiana que desfilava davant dels seus ulls. El carter porta la mateixa camisa d'ahir. Cada dia passen més bicicletes. Sembla que plourà. Goita. Què? La lleona, que treu a passejar el gos. Quin tros de dona. De bandera. I d'això, què se'n sap? De què? Dels pianos. Deuen haver plegat. Hi posaran un bar, com a tot arreu. No sé què en farem, de tants bars. Pots comptar.

Com que la botiga dels pianos era davant per davant de la tapisseria-observatori, els vells no es perdien cap detall dels moviments que s'hi produïen, sobretot quan carregaven i descarregaven aquells embalums embolicats amb fundes i mantes fermament subjectats per corretges. Un espectacle digne de veure. Fins que l'activitat va cessar de cop

i els dies van anar passant amb la botiga tancada i barrada.

Goita, tu, parlant dels pianos... Què fa? Que no ho veus?, està obrint. Qui és? No ho sé pas. S'ho deuen haver traspasat. No sap obrir el candau. Sí que en sap, però no pot. Vaig a donar-li un cop de mà. Pregunta-li si hi posaran un bar. Deixa-la, no t'hi fiquis. No ens necessita per res, ho veus?

A la Mei li va costar obrir el candau que subjectava la persiana metàl·lica a la llinda. Després de batre una bona estona, va aconseguir alliberar la persiana i la va alçar ben amunt fent molta força amb els braços. Va esbufegar unes quantes vegades, va entrar a la botiga i va desaparèixer de la vista dels guaites de la tapisseria. Va entrar decidida, però no va poder evitar una esgarrifança mentre buscava l'interruptor per encendre el llum. Sentia una estranyesa de foraster, es veia com una intrusa, una oportunista que anava a apropiarse d'allò que no era seu.

Els pianos no formaven part del seu món i la botiga li era un territori quasi desconegut. Era un establiment de compra i venda de pianos, era taller de restauració i era també un recer de músics amics d'en Péter. La feien petar animadament, però els gustos musicals de la Mei anaven per una altra banda i no podia seguir la conversa quan parlaven de música clàssica. Per això gairebé no hi posava

els peus, només passava per la botiga algun cap de setmana, molt de tant en tant, per ajudar en Péter a blanquejar tecles o en alguna altra feina menor. Ella estava abocada a l'agència, als viatges, a unes companyes i a un entorn que no tenia res a veure amb els treballs d'en Péter, de manera que cadascun es dedicava plenament a la seva activitat sense interferir en la de l'altre. En aquesta independència mútua d'interessos es basava una relació que havia trontollat moltes vegades al llarg d'onze anys, però que s'havia consolidat fins al punt de viure junts des de feia uns mesos.

Va dubtar. Només havia fet uns passos que va estar temptada d'anar-se'n i abaixar la porta metàl·lica per no tornar més. Però es va refer i va iniciar una passejada lenta entre els pianos lluents i seductors que estaven en primer terme i els pianos desmuntats del darrere, pianos de cua amb la caixa dreta a terra, pianos verticals que la Mei no sabia si estaven enllestits o encara no. I més pianos al fons, a la rebotiga que feia de taller, mig esventrats, en plena restauració. Pel silenci i la quietud, semblava més el taller d'un taxidermista o un dipòsit de cadàvers ple de cossos inerts, sense ànima, com escultures de guix oblidades al magatzem d'un museu. Tants pianos i tant de silenci, pensava la Mei amb el cor encongít. Quanta sonoritat morta!

Novament va tenir ganes de girar cua. Però la va retenir la determinació que la guiava des de feia dies. Al principi no havia fet cas d'allò que li havia dit en Péter quan l'ambulància el traslladava a l'hospital. Si no me'n surto, no malvenguis els pianos. Havia estat un comentari fugaç, quan ni ella ni segurament el mateix Péter es pensaven que aquelles paraules dites mig de passada eren gairebé les últimes. Va ser després que, tot rememorant-les, la Mei es va sentir compromesa amb el desig d'en Péter. No malvenguis els pianos. Doncs ho compliré al peu de la lletra, ho faré per tu, perquè la feinada i les hores que hi vas dedicar tinguin un final digne. No et fallaré. Péter. Em prenc el teu desig com un deure d'amor. No sé com fer-m'ho, però et juro que no malvendré els pianos.

Tot i que el propòsit era ferm, no sabia per on començar, estava totalment desorientada. Es donava ànims amb Bruce Springsteen, que, després de sentir-se desolat amb un explícit *My city's in ruins*, s'encoratjava repetint-se *Come on, rise up! Come on, rise up! Come on, rise up!* La Mei recorria a la cançó per encoratjar-se quan també se sentia, com el Boss, *in ruins*. Vinga, Mei, aixeca't. *Come on, rise up!*

Va quedar amb la Pepa i la Claudina en un bar i els va plantejar la situació. Mireu, noies, em passa això, em sento amb el deure de no malvendre els pianos i no sé com fer-m'ho. Però no s'esperava

que les amigues més amigues, íntimes des de feia una cinquantena d'anys, des del parvulari, li aconsellarien desfer-se dels pianos com més aviat millor. Intentaven convèncer-la que l'única solució era fixar un preu i liquidar-los tots alhora. Això sí que seria malvendre'ls!, protestava la Mei. Jo vull fer justament el contrari, anar-los venent d'un en un per un preu raonable. Quin preu? Que no ho veus que et complicaràs la vida i no te'n sortiràs? Que no me'n sortiré? No, i encara menys tota sola. Tan inútil em veieu? No és això, és que amb el tràngol que estàs passant, només et falta posar-te unes obligacions que no podràs complir. Per què no?, com ho saps? Perquè no, perquè, si et fiques en un món tan especialitzat sense saber-ne ni un borrall, t'acabaràs fotent una castanya i encara et sentiràs més malament. Allò que havia de ser una consulta per demanar consell, una conversa entre amigues com tantes n'havien mantingut al llarg dels anys, es va convertir en un diàleg tens. La Mei estava enfadada? En lloc d'oferir-vos per ajudar-me, em dieu que tiri pel dret i no em compliqui la vida. No és un caprici meu, és un deute que tinc amb en Péter, un sentiment. No, és una obligació absurda que et poses tu mateixa. Absurda? Sí, esclar, què en saps tu, de pianos? Com vols que t'ajudem la Claudina i jo, si tampoc en tenim ni idea. Ho diem per tu, Mei, només et falta ficar-te en més problemes. Que no



ho veus que tota sola no te'n sortiràs? Penges un anunci a internet, et fixes un termini, vens els pianos a qui et pagui més i ja està. Que no me'n sortiré? Tan poc em valoreu? No és això, és que... Prou, noies, ja veig que no ens entenem.

La Mei se'n va anar dolguda. Buscava suport i només havia trobat pegues. Era la primera vegada que la Pepa i la Claudina li fallaven. Totes dues alhora, com si s'haguessin posat d'acord a subestimar-la. Però, com més li dolia la decepció de la conversa, més resolta estava. A l'encàrrec d'en Péter —no malvenguis els pianos—, s'hi afegia una qüestió d'orgull. Que no em compliqui la vida? Que no me'n sortiré tota sola? Què us hi jugueu que sí? *Come on, Mei, rise up!* Va girar cua i va tornar al bar amb molta determinació. Estava alterada. Ja en parlarem si no me'n sortiré. Sabeu què? No em truqueu ni em vingueu a veure fins que jo us ho digui. Ja us avisaré jo quan hagi venut tots els pianos i llavors tornem a parlar de la diferència entre vendre i malvendre. No t'ho prenguis així, dona, és que... Les va deixar amb la paraula a la boca.

Entrar a la botiga a donar un cop d'ull i fer-se càrrec de la situació era el primer pas del desafiament. Però per retornar els pianos a la vida comercial calia consultar una documentació que la Mei no trobava. Va regirar els calaixos de l'única taula de la botiga i només hi va trobar albarans, factures

antigues, papers plens de guixots, de números i de paraules escrites a mà en romanès. L'única dada que tenia a la vista era el telèfon d'en Doruk, el transportista que solia traslladar els pianos, en un pòstit penjat a la paret. Però cap registre, cap relació de preus, cap agenda amb contactes i assumptes pendents.

Hi havia el portàtil, esclar, però a la Mei li feia angúnia accedir-hi, i també d'entrar al seu mòbil. Era com violar la seva intimitat. Tenia por de trobar-hi algun secret que en Péter guardava amb pany i clau? No, la Mei volia continuar respectant els silencis d'en Péter com ho havia fet quan vivia. Ell no parlava mai de la seva joventut, de fet no volia saber res de Romania i es posava de mal humor quan li preguntaven coses del seu país. I tampoc parlava del seu casament a Portugal. Gairebé no esmentava mai la seva ex, cosa que la Mei comprenia perquè ella tampoc deia res de les seves relacions anteriors. Només li havia demanat explicacions quan es va destapar l'existència de la filla. Llavors la Mei li va recriminar que no l'hi hagués dit abans i es va sentir dolguda per la falta de confiança. Va ser l'única vegada en què la Mei va intervenir en un afer íntim d'en Péter. Ara que el gran secret de la filla ja estava aclarit i solucionat, la Mei no tenia cap interès a remoure res. Només volia informació dels pianos.

Sola no te'n sortiràs. L'amor propi li prohibia tornar-ne a parlar amb les amigues. Encara semblava que en Péter li havia posat les coses més difícils escamotejant-li anotacions, adreces, telèfons i llistes de preus. Idea absurda, d'altra banda, perquè l'infart el va sorprendre sense temps d'organitzar ni de desorganitzar res. En Péter era un improvisador nat, incapaç de seguir cap política comercial, però tenia una gran intuïció i era irresistible en el cos a cos. El seu màrqueting era simple, es basava en una simpatia que superava totes les barreres, incloses les idiomàtiques. Era hàbil regatejant quan comprava i tenia un sisè sentit per identificar un bon client entre els passavolants que entraven a la botiga per mirar pianos i demanar preus.

En Péter comprava i venia pianos d'estudi i pianos de concert. Repassava i restaurava pianos antics. Però la seva flaca era la caça major, com en deia ell. Es referia a la recerca de pianos de cua de marques prestigioses que localitzava anant de caceria. Sortia a l'estranger amb la camioneta i recorria mig Europa amb la Mei per examinar pianos vells, a vegades molt atrotinats, i al primer cop d'ull intuïa quin piano podia quedar com nou un cop restaurat. Després es dedicava a una neteja profunda i a una revisió minuciosa de les infinites peces, reparant i substituint totes les que fessin falta. Era una feina lenta que en Péter feia al taller del fons de la

botiga amb un detallisme d'orfebre. No es definia com a restaurador, sinó com a ressuscitador de pianos. Aquesta fase l'entusiasmava. A cada instrument li arribava un final a través de la venda i aquí en Péter es guiava per l'instint. L'experiència li havia ensenyat a endevinar els gustos dels compradors i fins on podia tibar la corda dels preus.

La Mei no tenia experiència ni perspicàcia com a venedora. I, de pianos, en sabia tant com de màquines de cosir o d'excavadores. Només la guiava la determinació de demostrar a la Pepa, a la Claudina i a tothom que ho podia fer. To-ta so-la. Però ja no n'estava tan segura com quan havia entrat a la botiga. Ara tornava a abaixar la persiana metàl·lica pensant si no la tornaria a alçar.

Goita, tu. Torna a tancar. Ondi, sí. Què hi ha vingut a fer? Jo què sé. Daixò... Què? Quina edat li feu? Jo cinquanta. Apa!, més, més. Si no està jubila-da, leri-leri. No tant. Les dones enganyen, sempre tenen deu anys més dels que sembla. I un be negre. Hi ha dones i dones. Ara t'escolto.

Els dies passaven i la botiga continuava amb la persiana metàl·lica abaixada sense cap indicatiu de canvi. Fins que un matí va aparèixer amb un cartell enganxat a la porta. Liquidació de pianos per tancament.

Ja us ho deia jo que hi posarien un bar.

La meva biografia està tan plena  
d'errors, que em fa vergonya enumerar-los.  
Em dic Dumitru Costadinescu,<sup>1</sup>  
un nom que em va caure per atzar  
i que jo no he sabut portar com calia.  
Ho reconec, i també que vaig començar  
a anar pel mal camí des de ben menut.  
Vaig aprendre a llegir, a escriure  
i a tocar el piano sense demanar permís

1. L'escriptor romanès Dumitru Costadinescu (1928-1999) va publicar diverses obres de caràcter acadèmic a la segona meitat del segle xx. Va compaginar l'activitat de professor d'història de les llengües eslaves a la Universitat de Bucarest amb el conreu de la poesia. Quan el 1965 Ceaușescu va accedir al poder, Costadinescu va aprofitar els aires d'obertura per publicar poemaris de tema social crítics amb les tesis oficialistes. Són d'aquells anys títols tan sarcàstics com *Rèquiem per als compatriotes vius*; *Gagarin, digues la veritat: què es veu des d'allà dalt?*; *No us gasteu tot el paper de fumar fent blocs de pisos*; *Proletaris del món, reseu plegats*. Però no va donar més poesia a la impremta quan als anys setanta i vuitanta el règim va agafar un gir totalitari de culte a la personalitat de Ceaușescu i va instaurar una censura tan implacable com irracional. En aquest poema, inèdit com tota la resta, Costadinescu es riu de l'obligació que tenien els funcionaris i les professions liberals de lliurar cada any als serveis d'intel·ligència una autobiografia que era contrastada amb la d'anys anteriors i amb la d'altres persones presumptament concernides. (*N. del t.*)

a ningú. En els anys tendres  
en què es forja el caràcter,  
em vaig dedicar insensatament,  
bojament, a llegir molt, a escriure molt  
i a tocar molt el piano, sense sotmetre'm,  
ho reconec, a cap guiatge. Ha estat després,  
de gran, que l'Excelsa-Llum-Que-Ens-Guia  
m'ha fet veure que anava pel mal camí.  
He de fer constar en descàrrec meu  
que des d'aleshores em vaig esforçar  
a aprendre a desllegir, a desescriure  
i a destocar el piano.  
Hi vaig posar la màxima voluntat  
i, quan ja ho havia desaprès tot,  
vaig continuar desaprenent amb tant de defici,  
que vaig desaprendre a desllegir.  
I, esclar, com que negar dues vegades és afirmar,  
vet aquí que he tornat a llegir,  
més i tot que abans. També he escrit qui-sap-lo  
després de desaprendre a desescriure.  
I hauria desaprès a destocar el piano  
si n'hagués tingut algun a la vora.<sup>2</sup>  
Per tot plegat, jo, Dumitru Costadinescu,  
confesso públicament les meves faltes.

2. La pèrdua del piano és una constant de tot el llibre. És un *leitmotiv* que el travessa de dalt a baix començant pel mateix títol, *Cartes d'amor a un piano robat*. (N. del t.)

Les confesso o les desconfesso,  
que ja no sé què em pesco ni què em desempesco.  
L'única certesa que tinc és que soc un cas  
perdut.